

Ledare

Allt sedan -68 är det inte riktigt *comme il faut* att leda, att bruka sin auktoritet eller att använda sig av det mandat som man som förtroendevald har fått. Vi får många gånger se prov på ett svagt, ängsligt eller helt enkelt abdikerat ledarskap. Det kan vara i familjen, skolan eller i politiken. Det saknas inte sällan ryggrad i ledarskapet. Det kan också vara så att ledarskapet saknas helt och hållet. Det finns ingen ledare som visar vägen, som instruerar, entusiasmerar, tröstar, förmanar, varnar. Föräldrar förlorar sin auktoritet helt sonika därför att de inte är med sina barn. Barnens viktigaste tid tillbringar de inte med föräldrarna utan med andra vuxna, som får stå för normöverföring och vägledning i stort och smått. Det krävs därför större beslutsamhet för att med framgång uppfostra och att leda i en sådan kulturmiljö.

Men vad säger då Jesus om ledarskap? Jo, han bejakar det. Han är *rabbi*, läraren, ja, mästaren. Och han backar inte från det. Hos honom *kan* man gå i lära. Man *kan* vara hans lärjunge. Innebär det att Jesus sätter sig själv på piedestal? Jo, det gör han på sätt och vis. Det är ok för honom att man kallar honom *rabbi* eller till och med ”gode mästare” (Luk. 18:18–19). Han är ”mästarnas mästare” just därför att han är god – som ingen annan.

Men på vilket sätt är han god? Han säger till sina lärjungar: ”den störste av er skall vara som den yngste och den som är ledare skall vara som tjänaren” (Luk. 22:26). Varför ska det vara så bland lärjungarna? ”Människosonen har inte kommit för att bli betjänad utan för att tjäna och ge sitt liv till lösen för många” (Mark. 10:45).

Med andra ord visar Jesus på sig själv som exempel och förebild – utan att skämmas. Det är inte det att det inte är större att bli betjänad än att tjäna. Men den väg Jesus visar på är tjänandets väg: ”Ty vem är störst: den som ligger till bords eller den som tjänar? Är det inte den som ligger till bords? Och ändå är jag här mitt ibland er som en tjänare” (Luk. 22:27).

Vad innebär det att ledaren – precis som mästaren Jesus – ska vara som tjänaren? Det betyder att ledaren måste känna dem som han är satt att leda. Jesus kände sina lärjungar väl. Den som är ledsn, missmodig eller fått mycket stryk kan behöva tröstas, uppmuntras eller kanske lockas att fundera över ett bättre sätt att agera framöver. Till de oroliga lärjungarna sade Jesus i sitt avskedstal: ”Låt inte era hjärtan oroas. Tro på Gud och tro på mig” (Joh. 14:1).

Den som har frågor eller problem, som saknar svar, behöver hjälp att finna ljuset.

Jesu lärjungar undrade över liknelserna. De bad: "Förklara för oss liknelsen om ogräset i åkern" (Matt. 13:36). Det gjorde Jesus. Ledarskapet kan – liksom Jesus gjorde det – behöva ge svar och vägledning på svårigheter och prövningar som medvetet eller omedvetet trycker ned, paralyserar eller förvirrar medlemmar i en förening eller församling. Undervisning behövs, både sådan som kan förstås och tas emot omedelbart och sådan som kanske kan bära frukt först i ett längre perspektiv (Luk. 18:34). Det kan gälla svar som man kanske inte själv har, men efterfrågar. För att kunna ge svar på frågor som ställs måste en ledare naturligtvis lyssna, men också frimodigt våga ge svar och staka ut vägen – medan lyssnandet fortsätter. Det är en tjänares uppgift och kräver en tjänares sinne.

Skälen till det är två. Dels har ledarskapet fått just det mandatet – ytterst av Gud – och dels finns ingen annan som kan axla det svaret. Ingen annan har fått uppdraget att leda än den som har det. En styrelse är vald, en förälder har sitt föräldrapdrag på grund av föräldraskapet. Då kan ingen annan ta det ledarskapet än den som har det. Och en styrelse kan inte undandra sig sitt uppdrag. Det formella ledarskapet måste fyllas med ett faktiskt, målinriktat och konstruktivt ledarskap. Man kan förstås vara aktivist och entusiast utanför ledningen – utan mandat – men det faktiska avgörandet ligger hos den formella makten, hos en styrelse. Man kan inte åstadkomma så mycket utan ett formellt ansvar. Å andra sidan bör man begripa att det formella ledarskapet förpliktar – till just ledarskap. Detsamma gäller föräldraskapet.

Ett gott ledarskap kan även betyda att man uppmuntrar medlemmar att vara kon-

struktiva i förhållande till en styrelse – verkligt stödjande om än inte okritiskt – och att man talar om för medlemmar hur man kan vara konstruktiv och hur man inte är det. Det betyder att man behöver ha svar på dessa frågor men också att man behöver kommunicera saken med medlemmarna. Har man inte svaren, ska man inte låtsas att man har dem. I stället måste man då söka svaren. Det är en ledaruppgift att kunna ge svar, kunna lösa problem. Den uppgiften kan man inte springa ifrån. Men det går inte heller att spela teater, att bara låtsas att man kan. Det duger inte.

Om styrelsen tycker att ledaruppgiften i visst avseende är övermäktig, så bör man be till Gud om hjälp. Man kan också be medlemmarna om förbön för den saken och utmana: "Ni har gett oss detta uppdrag. Vi tycker att det är svårt. Därför är det ert ansvar att be för oss." Det förpliktar inte bara att vara styrelse utan även att ha valt en styrelse. Även det kan behöva sägas, kommuniceras – både inåt och utåt. (Detsamma gäller inte riktigt på samma sätt för föräldrar.)

Ledarskap i styrelse och nämnder ska utövas frimodigt och med en tjänares, Jesu sinnelag. "Var så till sinnes som Kristus Jesus var" (Fil. 2:5). Detsamma gäller föräldrar i förhållande till barn, lärare i relation till elever osv.

En ledare är inte märkvärdigare än andra. Däremot har vederbörande fått en uppgift som inte alla fått. Den uppgiften fullgörs bäst med en tjänares inställning och med blicken på tjänarnas mästare, Jesus själv.

Peter Henrysson

Redaktör